

LIMONCE

Stereotipiziranje ljudi pogosto pomeni prvi korak k diskriminatornemu obnašanju. Mišljenje postane akcija in rezultat je nesprejemanje posameznikov zaradi različnih ´drugačnosti´. Spoštovanje in sprejemanje raznolikosti sta osnova in ključni vodili globalnega učenja. Najprej se moramo naučiti sobivati z vsemi bitji, šele potem bomo zmožni skupaj uspešno naslavljati globalne izzive, ki nas pestijo.

POVZETEK

Delavnica prikaže, kako preprosto je razvrščati ljudi in predmete v kategorije, ne da bi bili pozorni na njihove posamezne značilnosti. Tovrstno razvrščanje je del procesa normalnega kognitivnega razvoja in takšno razvrščanje predmetov seveda ni problematično. Če pa se lotimo podobnega razvrščanja pri ljudeh, ta proces privede do posploševanja oz. stereotipiziranja – to je problematično, saj nam onemogoča, da bi ljudi videli kot posameznike.

CILJI

- predstaviti koncept medkulturnosti
- raziskati razloge za nastanek stereotipov in predsodkov
- izkusiti in pojasniti vpliv posploševanja na naše mišljenje

ŠTEVILO UDELEŽENCEV

9+ (skupine so lahko različno velike, od 3 do 5 oseb)

STAROST

10+

PREDMETI

sociologija, zgodovina, domovinska in državljska kultura in etika, angleščina

PRIPOMOČKI

3 ali več limon (1 limona za vsako skupino), košarica za sadje, plakat, A4 listi, pisala, flumaster

TRAJANJE

45 min + (odvisno od velikosti skupine in poglobljenosti debate)

POSTOPEK

Udeleženci naj se usedejo v krog. Na sredino na mizo ali na tla postavite košarico z limonami, tako, da jih lahko vidijo vsi udeleženci.

Izvajalec povabi udeležence, da opišejo značilnosti limon (npr. sadež, rumene barve, citrus, groba lupina, kisle...). Naštetje čim več značilnosti limon in jih sproti zapisujte na plakat. Ko končajo z naštevanjem, plakat pospravite. (10 min)

Udeležence razdelite v manjše skupine (3 - 5 na skupino). Po en član vsake skupine naj nato pride po limono (vsaka skupina mora dobiti eno limono). (5 min)

V manjših skupinah nato preučijo svojo limono in se z njo pobliže »spoznajo«. Predlagajte jim, da naj svoji limoni dodelijo ime ter razmislijo o njeni »življenjski poti« oz. naj ustvarijo zgodbo o svoji limoni. Povejte jim, da limon ne smejo označevati ali spreminjati na kakršenkoli način. (15 min)

Ko skupine zaključijo z ustvarjanjem zgodb, spet sedemo nazaj v krog. Predstavniki vsake skupine naj ostalim skupinam predstavi zgodbo njihove limone. (5 - 10 min)

Ko vse skupine predstavijo svojo zgodbo, zberete limone nazaj v košarico ter jo postavite na mizo vsem na ogled.

Ponovno si oglejmo limone na sredi kroga. Nato izvajalec prosi po eno osebo iz vsake skupine, naj iz košarice izbere limono svoje skupine. To običajno ne predstavlja težave, saj so limone preko zgodb postale različne in pridobile svojo »individualnost«.

VPRAŠANJA ZA RAZMIŠLJANJE

- Kako veste, da ste izbrali pravo oz. svojo limono? Po kakšnih kriterijih ste izbrali svojo limono (npr. izgled, velikost...)?
- Ali se sedaj čutite povezani s svojo limono? Kako se ljudje navežemo na druge ljudi ali predmete?
- Kaj ste se naučili o načinu oz. kategorijah, ki jih uporabljamo za opisovanje stvari in za ljudi?
- Ali ste si že kdaj vnaprej ustvarili določeno predstavo ali mnenje o nekom, mišljenje pa ste spremenili šele, ko ste to osebo spoznali?
- Ali je kdo že imel določene predstave o tebi, ki jih je spremenil potem, ko te je spoznal?
- Naštetje še kakšen primer posploševanja oz. stereotipiziranja v vašem okolju (npr. šale o ljudeh določene narodnosti, medijske podobe oseb iz posameznih delov sveta ali pripadnikov posameznih religij ipd.). Ali pripisane značilnosti res veljajo za vse pripadnike določene skupine?
- **Prilagodimo skupini udeležencev:** Kaj pa učenci vaše šole/razreda? Imate npr. vsi zelene oči in temne lase, ali vsi radi igrate tenis, ali ste vsi katoličani, ali vsi govorite špansko, ali gre vsem dobro pri matematiki, ali ste vsi dobri pri likovni vzgoji itd.?
- Kdaj lahko kategoriziranje oz. razvrščanje ljudi postane nevarno? Kdaj lahko stereotipi privedejo do predsodkov? In kdaj lahko predsodki privedejo do diskriminacije?
- Kaj je diskriminacija?
- Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da nekoga vidimo kot posameznika?
- Kako lahko kot posamezniki prispevamo k razbijanju stereotipov o ljudeh, ki so pripadniki drugih kultur, narodov, ver itd.?

KOTIČEK ZA INFORMACIJE

Stereotip (ideja): Pomeni pripisovanje in posploševanje nekih značilnosti ali lastnosti (navadno slabih!) določenim skupinam oseb, celotnim družbenim skupinam, celo narodom, verskim skupnostim, osebam z določenimi telesnimi značilnostmi... Stereotip je oznaka, ki se v družbi ustvari s pomočjo neposrednega vira informacij (npr. lastne izkušnje) ali posrednega vira informacij (množični mediji, izkušnje in mnenja drugih) ali obeh virov hkrati. Čeprav ta ni vedno negativen, pa ima vedno negativen učinek in lahko privede do diskriminacije. Primer stereotipa: Vsi Španci imajo radi siesto.

Predsodek (občutek): Predsodek je običajno negativna oznaka o osebi ali pripadniku družbene skupine, ali o neki praksi, ki jo ta skupina izvaja. Predsodek je hkrati vrednostna sodba. Tudi ta običajno spet ni upravičena, argumentirana in preverjena. Je vnaprejšnje posplošeno mnenje (pred-sodek – vnaprejšnja sodba), ki ne temelji na objektivnih dejstvih. Primer predsodka, ki izhaja iz stereotipa je, da bo oseba iz Španije pozna na sestane ob 17. uri, saj ima takrat siesto.

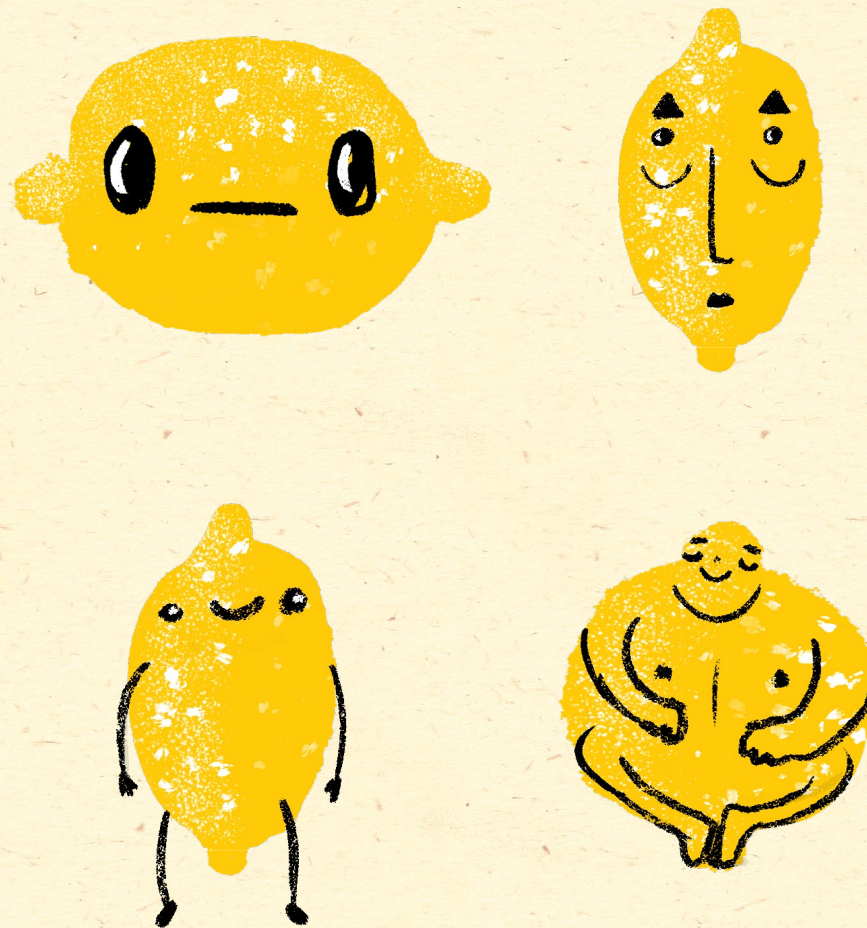
Diskriminacija (akcija): Je nepravilna obravnava osebe ali posameznikov, do katere pride zaradi stereotipov in predsodkov. Predsodek ostaja na ravni mnenja, stališča ali vrednostne sodbe. Diskriminacija pa je vselej ravnanje: bodisi aktivno dejanje, ali pa ima obliko opustitve, ki že ima posledice oziroma navzven zaznaven učinek. Diskriminacija poteka na številnih področjih: delo, družba, izobraževanje, politika ipd. Primer diskriminacije je npr., kadar ne najamemo osebe iz Španije za delo, ker smo prepričani, da ne bo delala tako vestno kakor drugi.

**Opisi povzeti po spodnjih virih.*

VIRI

Manual for peer trainers – Diversity and Anti-discrimination. 2002 Anti-Defamation League A WORLD OF DIFFERENCE Institute. European Peer Training Organization, Brussels.

Recimo Ne diskriminaciji v šoli (vodič za preprečevanje in odpravljanje diskriminacije za starše, učitelje ter druge delavce v vzgoji in izobraževanju). Manca Šetinc Vernik in Boštjan Vernik Šetinc.

Izvedba projekta je sofinancirana s strani Evropske unije.
Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske unije.